

**Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen
toimintaohjelma vuosille 2009–2012**

Toimintaohjelman edistymisraportti vuonna 2009

Sisältö

1	JOHDANTO	3
2	TOIMINTAOHJELMAN PRIORITEETTIALAT	3
3	HALLINNONALAKOHTAISTEN VÄHENTÄMISTOIMIEN ETENEMINEN VUONNA 2009	3
3.1	VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	4
3.1.1	Sähköisen asioinnin kehittäminen	4
3.1.2	Verohallinto	4
3.1.3	Tilastointi: Tilastokeskus ja Tullihallitus	5
3.2	MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	5
3.2.1	Maataloustuet	5
3.2.2	Elintarviketurvallisuus ja laatu	6
3.2.3	Maatalous- ja elintarvikealan tilastointi	6
3.2.4	Muut	7
3.3	TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	7
3.3.1	Taloushallinnon raportointi ja työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet	7
3.3.2	Yritysten sähköinen asiointi/Yritys-Suomi	7
3.3.3	Julkiset hankinnat	8
3.3.4	Muut	8
3.4	SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	9
3.4.1	Työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet	9
3.4.2	Muut	9
3.5	YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	10
3.5.1	Ympäristölupamenettelyt	10
3.5.2	Sähköinen järjestelmä	11
3.5.3	Parhaan käyttökelpoisen tekniikan selvitykset	11
4	UUDEN YRITYSTEN HALLINNOLLISEN TAAKAN VÄLTÄMINEN JA ARVIOINTI SÄÄDÖSVALMISTELUSSA	11
5	TOIMINTAOHJELMAN SEURANTA JA TÄYDENTÄMINEN	12
5.1	TOIMINTAOHJELMAN JA HALLINNOLLISTEN KUSTANNUSTEN SEURANTA	12
5.2	TOIMINTAOHJELMAN TÄYDENTÄMINEN	12
5.2.1	Uudet prioriteettialat: julkiset hankinnat	13
5.2.2	Uudet keventämistoimet	13
5.2.3	Käynnistettävät keventämistoimet	14

1 JOHDANTO

Valtioneuvosto hyväksyi 12.3.2009 periaatepäätöksen toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009–2012. Tavoitteena on, että hallinnollista taakkaa vähennetään vuoden 2006 tasoon verrattuna 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti syksyllä 2008 yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ohjausryhmän ja sen työtä tukevan projektiryhmän. Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2009 aikana neljä kertaa ja projektiryhmä viisi kertaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan ohjausryhmän tehtävänä on koordinoita toimintaohjelman toteuttamista ja seurata sen toteutumista. Ohjausryhmä myös arvioi toimintaohjelman täydentämis- ja päivitystarpeet.

Tässä ohjausryhmän laatimassa edistymisraportissa käydään hallinnonalakohtaisesti läpi keskeisten yritysten hallinnollisen taakan keventämistoimien eteneminen vuonna 2009. Lisäksi luvussa viisi käydään läpi toimintaohjelman seuranta ja toimintaohjelmaa täydentävät uudet keventämistoimet.

2 TOIMINTAOHJELMAN PRIORITEETTIALAT

Hallituksen strategia-asiakirjan linjauksen mukaisesti yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen toimintaohjelma perustuu ns. prioriteettialoihin.

Toimintaohjelman prioriteettialat ovat:

1. *verotus*
2. *tilastointi*
3. *maataloustukiin liittyvät menettelyt*
4. *elintarviketurvallisuus ja laatu*
5. *työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet*
6. *taloushallinnon raportointia koskevan lainsäädäntö*
7. *ympäristölupamenettelyt*

Lisäksi *yritysten sähköisen asioinnin kehittäminen* on valittu toimintaohjelman horisontaaliseksi prioriteettialaksi. Sähköisen asioinnin kehittäminen on keskeinen keino yksinkertaistaa yritysten tiedonantovelvoitteisiin liittyviä menettelytapoja ja siten vähentää hallinnollista taakkaa.

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämistoimia kohdennetaan *myös muilla kuin yllä esitetyillä hallinnonalakohtaisilla prioriteettialoilla* sellaisiin tiedonantovelvoitteisiin ja menettelytapoihin, jotka ovat raskaita tietyn toimialan yrityksille tai jotka ovat turhia tai vanhentuneita, toisin sanoen sellaisia, joiden perusteella saatuja tietoja viranomaisille ei tosiasiallisesti tarvitse ja käytä.

3 HALLINNONALAKOHTAISTEN VÄHENTÄMISTOIMIEN ETENEMINEN VUONNA 2009

Ministeriöt ovat toimintaohjelmassa sitoutuneet prioriteettialoilla toteutettaviin yritysten hallinnollisen taakan vähentämistoimiin vuosina 2009–2012. Lisäksi eri hallinnonaloilla on asetettu tavoitteita myös horisontaalisen prioriteettialan eli sähköisen asioinnin kehittämisessä osalta.

Seuraavassa käydään hallinnonaloittain läpi keskeisten yritysten hallinnollisen taakan vähentämistoimien eteneminen vuonna 2009. Toimien toteuttamisesta vastaavat ministeriöt ja niiden hallinnonalan viranomaiset. Hallinnollisen taakan vähentämisen ohjausryhmä seuraa ja koordinoi toimintaohjelman toteuttamista.

3.1 VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

3.1.1 Sähköisen asioinnin kehittäminen

Valtiovarainministeriö käynnisti 14.4.2009 Sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelman (SADe-ohjelma). SDe-ohjelman tavoitteena on edistää sähköistä asiointia siten, että kansalaisten ja yritysten sähköinen asiointi on mahdollista vuoteen 2013 mennessä kattaa kaikki keskeiset palvelut.

SDe-ohjelma perustuu hallituksen 6.3.2009 antamaan kannanottoon sähköisen asioinnin ja tietoyhteiskunta-kehityksen vauhdittamisesta sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan 16.6.2009 tekemiin linjauksiin ohjelman toteuttamisesta. Suomen tietoyhteiskuntakehitystä ja sähköisten asiointipalveluiden leviämistä edistetään kolmella toimintakokonaisuudella: jatkamalla Arjen tietoyhteiskuntaohjelmaa, käynnistämällä sähköisen asioinnin ja demokratian ohjelman sekä uudelleen organisoimalla julkisten tietojärjestelmien määrittelyyn, hankinnan ja ylläpidon. Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten mukaisesti ohjelman keskeisen sisällön muodostavat asiakaslähtöisten 10-12 sähköisen palvelukokonaisuuden kehittäminen. Toteutettavat palvelukokonaisuudet valitaan ministeriöiden, kuntien ja Kelan ehdotusten pohjalta kahdessa erässä siten, että viimeiset valinnat tehdään helmikuussa 2010.

SDe-ohjelman keskeiset linjaukset hyväksytään talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Ohjelman toteuttamista varten on asetettu laajapohjainen johtoryhmä, joka koostuu kaikkien ministeriöiden, Suomen Kuntaliiton ja kuntien, Kelan, Sitran ja Tekesin edustajista. Johtoryhmän työtä tukemaan on lisäksi asetettu useita alatyöryhmiä. Seuraava tilannekatsaus ja tarvittavat uudet linjaukset käsitellään talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa helmikuussa 2010.

Muita keskeisiä toimia sähköisen asioinnin kehittämisen osalta vuonna 2009:

- Valtionkonttori on kilpailuttanut kansalaisten asiointitili -palvelun toteuttamisen ja siihen liittyvät tuki-, ylläpito- ja kehitystehtävät. Hankintapäätös pyritään tekemään loppuvuodesta. Kansalaisten asiointitili on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2010 lopussa. Yrityksille asiointitili kehitetään valmiiksi nykyisten arvioiden mukaan 2011–2012.
- SDe-ohjelman ensimmäiset jatkovalmisteluun otettavat sähköisen asioinnin palvelukokonaisuudet on valittu. Jatkovalmisteltaviksi valituista kokonaisuuksista yrityksiä koskee erityisesti Yritysten työnantajajalvoitteiden sähköisen asioinnin palvelukokonaisuus (Palkka.fi –palvelun laajennus). Loput ohjelmassa toteutettavat kokonaisuuudet valitaan helmikuussa 2010.
- Valtiovarainministeriö on asettanut sähköisen asioinnin palvelualusta -hankkeelle ohjausryhmän. Hankkeen käytännön toteuttamisesta vastaa Valtiokonttori. Sähköisen asioinnin alusta tarjoaa julkisen hallinnon sähköisille asiointipalveluille palveluarkkitehtuurin mukaisen alustan, jonka avulla viranomaisten sähköisiä asiointipalveluja voidaan kehittää nopeammin ja kustannustehokkaammin. Asiantialustan sisältö tarkentuu vuoden 2009 lopulla alkavassa vaatimusmäärittelyssä ja ensimmäiset osiot ovat käytettävissä vuoden 2011 aikana.
- KATSO-tunnistuspalvelun tarjonnan edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia selvittänyt työryhmä jätti loppuraporttinsa 19.10.2009. Julkishallinnon käyttöön tarkoitettu keskitetty yritystunnistamis- ja valtuutusratkaisu on edellytys yritysten sähköisten palvelujen kehittämiseksi. Koko julkishallinnon käyttöön tarkoitettu palvelu edellyttää työryhmän mukaan lainsäädäntömuutoksia, ja lainsäädännön valmistelu tulisi aloittaa välittömästi. TEM valmistelelee asiaa parhaillaan.

3.1.2 Verohallinto

Kansallisen toimenpideohjelman verotusta koskevana kärkihankkeena yritysten hallinnollisen taakan vähentämisessä on verotilihanke. Verotilihankkeen ensimmäinen vaihe toteutuu 1.1.2010, jolloin järjestelmä ensivaiheessa koskee oma-aloitteisesti ilmoitettavia veroja ja maksuja sekä työnantajan pidättämiä määriä eli arvonlisäveroa, ennakonpidätystä, työnantajan sosiaaliturvamaksua, lähdeveroa, vakuutusmaksuveroa ja arpajaisveroa. Näiden maksamisessa, ilmoittamisessa ja palauttamisessa noudatettava menettely yhtenäistyy. Verotilime nettelyn yhteydessä tulevat käyttöön myös pienyritysten pidennetyt ilmoitus- ja maksujaksot. Jos liikevaihto on enintään 50 000 euroa, kaikki oma-aloitteiset verot voi ilmoittaa ja maksaa kolmen kuukauden jaksoissa, ja jos liikevaihto on enintään 25 000 euroa, arvonlisäveron voi ilmoittaa ja maksaa kalenterivuositain.

Verotiliä koskeneeseen hallituksen esitykseen on kirjattu verotiliuudistuksen jatkosta, että toisen vaiheen toteutuminen on mahdollista aikaisintaan vuonna 2012 ja perintäjärjestelmän uudistaminen muutaman vuoden kuluksena toisen vaiheen toteuttamisesta.

Jatkovalmistelun pohjaksi valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö toteuttavat syksyllä 2009 hallinnollisten kustannusten lähtötasotutkimuksen verotilijärjestelmän myötä muuttuvista yrityksen tehtävistä, jotka liittyvät verojen maksamiseen ja ilmoittamiseen.

Lisäksi Verohallinnossa kehitetään edelleen olemassa olevia sähköisen asioinnin palveluja, kuten Tyvi, Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) sekä Palkka.fi. Vireillä on myös tilinpäätöstietojen välittämiseen Patentti- ja rekisterihallitukselle ja uusiin sähköisiin palveluihin liittyviä uudistuksia. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän asiointipalvelu osoite- ja yhteystietojen ilmoittamiseksi avattiin 30.10.2009.

3.1.3 Tilastointi: Tilastokeskus ja Tullihallitus

Tilastokeskus on vuosina 2008-2009 selvittänyt yritysten tilastokyselyihin vastaamiseen käyttämää aikaa sekä kerännyt yritysten kokemuksia lomakkeiden täyttämistä, ohjeistuksen riittävydestä ja tiedonkeruun toteuttamisesta yleensä. Vuoden 2009 alussa käynnistettiin hanke, jonka tavoitteena on lomakkeiden testauksen kautta kehittää eniten hallinnollista taakkaa aiheuttavien tiedonkeruiden sähköisiä lomakkeita.

Tullihallitus on selvittänyt tilastokyselyihin yrityksissä kuluvaa aikaa Intrastat -tiedonkeruussa. Tulokset selvityksestä valmistuivat vuoden 2009 aikana.

Tullihallituksen tilastoyksikkö on myös ollut mukana Tilastokeskuksen yrityksille suunnattua tiedonkeruuta koskevassa kehittämistyössä, ja vuonna 2009 ryhmää on täydennetty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksella. Yhteistyössä ovat nyt mukana kaikki keskeisimmät yrityksiltä tietoja keräävät tilastoviranomaiset.

Muita toimia edellä mainittujen lisäksi:

- Kehitetään otantojen koordinoitua, joka mahdollistaa tasaisemman tiedonantorasitteen etenkin pienten yritysten ja joidenkin tiedonkeruiden osalta.
- Intrastat-tiedonkeruun pakollista tietosisältöä kevennetään 2010 korvaamalla jatkuvasti kerättävä tieto viiden vuoden välein toteutettavalla selvityksellä

3.2 MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

3.2.1 Maataloustuet

Maataloustukien osalta on vuonna 2009 jatkettu maatalouden tuki- ja valvontajärjestelmien yksinkertaistamiseen tähtääviä toimia. Toimenpiteillä vastataan myös selvitysmies Kaj Suomelan vuonna 2008 antamiin kehittämissuhteisiin.

Keskeisiä Maaseutuviraston vuonna 2009 toteuttamia toimenpiteitä:

- Maataloustukien sähköinen tukihaku laajentui vuonna 2009 kattamaan koko Manner-Suomen. Sähköiseen tukihakuun osallistui noin 10 % tiloista, mikä vastasi myös Maaseutuviraston tavoitetta. Maatalousyrittäjiltä saatu palaute oli positiivista ja sen sanottiin helpottaneen sekä nopeuttaneen lomakkeiden täyttämistä. Vuoden 2010 sähköisen tukihauksen kehittämisessä on työn alla toiminnallisuuksia, jotka vähentävät tarvetta jättää lomakkeita paperilla. Lisäksi pyritään lisäämään hakemuksen oikeellisuutta parantavia tarkisteita. Kehittämistoimenpiteinä harkitaan mahdollisuutta toimittaa liitteitä sähköisesti.
- Sähköisen tukihauksen aikana tarjolle kehitettiin myös Help Desk –tukipalvelu, jota aiotaan jatkaa vuonna 2010. Palvelun avulla pyritään keräämään kokemuksia, joilla voidaan kehittää kuntien tukihakemusten vastaanottoa prosessissa siten, että lähellä viljelijöitä olevan hallinnon asiantuntemus saadaan myös sähköisen haun käyttäjien hyödyksi.
- Tukihakulomakkeiden kehittämistä on jatkettu. Lomakkeita pyritään kehittämään siten, ettei viljelijöiltä kysytä turhia tietoja tai samoja tietoja moneen kertaan. Vuonna 2010 kaikki päätukihauksen lomakkeet postitetaan yhdessä erässä. Viime vuosien aikana päätukihauksen lomakkeita on pystytty lyhentämään 2-3 sivun verran.
- Rekistereiden yhteiskäyttöä on lisätty mm. siten että EU:n maatalouspolitiikan uudistamisen yhteydessä (terveystarkastus) otetaan käyttöön uusia, rekisteritietoihin perustuvia tukijärjestelmiä. Uusi sonnien tukijär-

jestelmä ja lypsylehmäpalkkio perustuvat nautarekisteriin ja karitsoiden laatupalkkio perustuu lammas- ja vuohirekisteriin. Sikoja koskevat tiedot kerätään sikarekisteristä. Pitkällä tähtäyksellä eläintietojen kerääminen rekistereistä vähentää viljelijöiden hallinnollista taakkaa. Siirtymävaiheessa on kuitenkin odotettavissa lisätoita, koska rekisteritiedot on yhteen sovitettava hakutietojen kanssa.

- Maaseutuvirasto käynnistää sähköisen asioinnin esiselvityksen viimeistään 2010 vuoden alussa. Esiselvityksessä huomioidaan SADE -hankkeen mukanaan tuomat kehittämissuunnitelmat sähköisen asioinnin kokonaiskehittämiseksi. Myös sähköistä arkistoa kehitetään sähköisen tukihakuprojektin yhteydessä ja erikseen käynnistettävässä sähköisen arkiston selvityksessä. Kehittämisessä huomioidaan valtionhallinnon yleiset linjaukset.

3.2.2 Elintarviketurvallisuus ja laatu

Elintarviketurvallisuuden ja -laadun osalta keskeisiä vuonna 2009 toteutettuja toimia ovat:

- MMM:n ja Eviran epävirallisessa työryhmässä on vuoden 2009 aikana selvitetty mahdollisuuksia muuttaa elintarvikelakia niin, että rekisteröityjen alkutuotantopaikkojen sekä pelkän ilmoittamisvelvollisuuden varassa olevien elintarvikehuoneistojen määrä suhteessa hyväksytyihin elintarvikehuoneistoihin suurensi. Toetuessaan muutos keventäisi ainakin osittain pienten ja vähäriskisten elintarvikealan toimijoiden omavalvontavaatimuksia sekä harventaisi heihin kohdistuvia valvontakäyntejä. Työryhmä laatii asiasta muistion, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.
- Evirassa on valmistumassa vähittäiskauppa-kohteiden riskiluokitustyökalu, jonka avulla on tarkoitus kohdistaa elintarvikevalvonnan niukkoja resursseja pois vähäriskisten kohteiden rutiinivalvonnasta.
- Marraskuussa 2009 Evira, Kuntaliitto ja Päivittäistavarakauppa ry ovat käynnistämässä puoli vuotta kestävästä pilottiprojektista, jossa on tarkoitus ajaa sisään PTY:n omavalvontatietopankki, Kuntaliiton kehittämä yhtenäinen elintarvikevalvonnan tarkastusraportti sekä Eviran RiskSheriff-riskiluokitustyökalu. Kaikki kolme ovat sähköisiä valvontasovelluksia, joita on kehitetty osittain MMM:n Laatu- ja turvallisuushankkeen tuella ja joiden on tarkoitus vähentää elintarvikealan toimijoiden elintarvikevalvontaan käytettyä aikaa.
- Elintarvikkeiden täydentämistä koskevasta lupamenettelystä on luovuttu vuoden 2009 alusta. Erillistä lupaa ei enää tarvita, mutta elintarvikkeen täydentämisestä vitamiineilla ja/tai kivennäisaineilla on tehtävä ilmoitus Eviraan.

3.2.3 Maatalous- ja elintarvikealan tilastointi

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike) on mukana luvussa 3.1.3 kuvatussa yrityksille suunnattua tiedonkeruuta koskevassa kehittämistyössä. Lisäksi maa- ja elintarviketalouden tilastoinnissa on vuonna 2009 uudistettu alan yrityksille ja viljelijöille kohdistettavia tilastokyselyjä seuraavasti:

- Viljan tuottajahintatilasto pilotoitiin alkuvuonna 2009 ja uusi tilasto julkistettiin ensimmäisen kerran elokuun lopussa. Uudistuksessa yhdistettiin kaksi vanhaa tilastoja: viikoittain ilmestynyt viljan hintatilasto sekä kuukausittain julkaistu herneiden ja öljykasvien hintatilasto. Uusi tiedonkeruu toteutetaan kerran kuukaudessa, mikä vähentää tiedonkeruurasitetta noin 70 % aikaisempaan tiedonkeruuseen verrattuna. Tilaston tietosisältöä pystyttiin uudistuksessa kuitenkin laajentamaan.
- Teollisuuden ja kaupan viljan osto-, käyttö- ja varastotilastot uudistettiin. Aiemmasta kuukausittaisesta tiedonkeruusta on siirrytty neljännesvuosittaiseen tilastointiin viljan osto- ja käyttötilastoinnissa. Varastojen osalta on siirrytty kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaan tilastointiin aikaisemman vuosittain tehdyn tiedonkeruun sijaan. Kokonaisuudessaan uudistus on vähentänyt merkittävästi yritysten vastaustaakkaa.
- Maatilatutkimusten ja Satotutkimusten tietosisällön uudistusta on suunniteltu vuoden 2009 aikana. Konkreettisesti tiedonkeruuseen tulee muutoksia vuonna 2010, jolloin kysyttävien tietojen määrä vähenee aikaisemmasta merkittävästi. Seuraavina vuosina tiedonantorasite tulee pieneneväksi, kun mm. osaa tiedoista kysytään vuosittain tiedonkeruun sijasta joka toinen vuosi. Vuoden 2009 satotutkimuksessa selvitetiin vastaajilta vastaamiseen ja tietojen koostamiseen käytettyä aikaa.
- Vuonna 2009 on suunniteltu vuoden 2010 Maatalouslaskentaa, jonka tiedonkeruu kattaa kaikki Suomen maatilat. Laskenta on ollut yksi peruste muiden tiedonkeruiden supistamiselle vuonna 2010. Laskennassa viljelijöiltä kysyttävien tietojen määrä pyritään pitämään mahdollisimman pienenä hyödyntämällä rekistereitä tehokkaasti ja karsimalla kysymyksiä. Tiedonkeruuseen ollaan rakentamassa sähköistä tiedonkeruulomaketta. Sähköisessä vastaamisessa käytettävä tekniikka on ennestään tuttu maataloustukien sähköistä tukihakua käyttäneille viljelijöille.

3.2.4 Muut

Maaseudun yritys- ja hanketukien yksinkertaistaminen

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 20.5.2009 työryhmän selvittämään sitä, miten maaseudun yritys- ja hanke- rahoituksen hakuprosessin hallinnollista taakkaa voitaisiin keventää. Työryhmän esitys valmistui joulukuussa 2009. Ratkaisuesityksissään työryhmä ehdottaa mm. joustavuuden ja asiakaslähtöisyyden lisäämistä maaseu- tuohjelman toimeenpanossa siten, että tukijärjestelmät soveltuisivat erilaisten maaseutuhankkeiden ja -yritysten tarpeisiin. Lisäksi työryhmä ehdottaa mahdollisuutta lisätä eri tukimuotojen toteuttamista samassa hankkeessa, yritystukihakemuksissa pakollisena vaadittavien liitteiden määrän karsimista, päätös- ja hakulomakkeiden sekä yleiskustannusmenettelyn yksinkertaistamista sekä toimintaryhmien työn helpottamista. Toimintaryhmille ehdo- tetaan mm. selailuoikeutta HANKE2007 -tietojärjestelmään ja kustannusten jaksottamista nykyistä joustavam- min toimintarahasta toiseen siirryttäessä. Muutosten toteuttaminen helpottaisi myös sähköisen asioinnin kehit- tämistä.

Työryhmä odottaa ratkaisuehdotusten toimeenpanemista ja niiden edistymisen seuraamista varten ryhdyttävän käytännön toimiin välittömästi sekä maa- ja metsätalousministeriössä ja Maaseutuvirastossa että aluehallinnos- sa. Monet ratkaisuehdotuksista ovat työryhmän mukaan toimeenpantavissa vuoden 2010 aikana.

3.3 TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

3.3.1 Taloushallinnon raportointi ja työnantajana toimimisen tiedonan- tovelvoitteet

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti vuonna 2009 selvitykset, joissa kartoitettiin taloushallinnon raportoinnin ja työnantajana toimimiseen liittyvästä lainsäädännöstä yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Työnanta- javelvoitteita koskenut selvitys toteutettiin yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Selvitysten tulokset valmistuivat joulukuussa 2009. Keskeisinä selvitysten tuloksina voidaan todeta, että talous- hallinnon raportoinnista aiheutuu yrityksille vuosittain 2 miljardin euron hallinnolliset kustannukset, josta hallin- nollista taakkaa on 256 miljoonaa euroa (8 % hallinnollisista kustannuksista). Työnantajana toimimiseen liittyvis- tä tiedonantovelvoitteista puolestaan aiheutuu yrityksille vuosittain 5,8 miljardin euron hallinnolliset kustannuk- set. Hallinnollista taakkaa työnantajavelvoitteissa on selvityksen mukaan 906 miljoonaa euroa (16 % hallinnolli- sista kustannuksista). Tarvittavia jatkotoimia sekä hallinnollisten velvoitteiden keventämistarpeita ja – mahdolli- suuksia arvioidaan selvityksen tulosten pohjalta yhteistyössä vastuuministeriöiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi lisäksi vuoden 2008 lopulla sidosryhmiltä näkemyksiä taloudelliseen raportoin- tiin liittyvistä kehitystarpeista. Lausuntopyyntö perustui Euroopan komission ehdotukseen antaa jäsenvaltioille mahdollisuus vapauttaa ns. mikroyritykset tilinpäätösdirektiivien soveltamisalasta ja siten jättää niiden kirjanpito- ja tilinpäätössäännösten laatiminen kansalliseen harkintaan. Syksyllä 2009 komission direktiiviehdotuksen käsit- tely on vastustavan määrävähemmistön vuoksi neuvostossa pysähtynyt. Muiden jäsenvaltioiden tavoin Suomi odottaa miten asiassa seuraavaksi edetään.

3.3.2 Yritysten sähköinen asiointi/Yritys-Suomi

Yritys-Suomi-palvelujen kehittämistä on jatkettu kohti monikanavaista (puhelin, verkko, kasvokkain) palveluko- konaisuutta. Kehittämistyössä huomioidaan SADe-ohjelman ja yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen linjaukset.

Yritys-Suomi –verkkopalvelun keskeiset kehittämistoimet vuonna 2009:

- Yritys-Suomeen on kehitetty uusia tietosisältöjä, kuten esimerkiksi asiointipalvelujen ja lomakkeiden haku- palvelu sekä ympäristötietopalvelu yrityksille. Lisäksi taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille yrityksille käynnis- tettiin syyskuussa 2009 Talousapu -puhelinpalvelu. Jatkossa Yritys-Suomi verkkopalvelun keskeisiä kehi- tyskohteita ovat mm. yrityksen neljän palvelupolun luominen ja yritystukien hakuprosessin yhtenäistäminen (yhteiset laskelmat, liitteet) sekä koko prosessin yhtenäistäminen tunnustelusta päätöksen tiedoksi antami- seen. Hankkeen valmistelut ovat käynnistymässä loppuvuodesta 2009.

- Yritys-Suomi-verkkopalvelun englanninkielistä osiota (Enterprise Finland) ollaan parhaillaan uudistamassa, ja sivustot on tarkoitus julkistaa vuoden 2010 alussa. Uudistettu englanninkielinen palvelukokonaisuus korvaa aikaisemman Enterprise Finland -portaalin. Vuoden 2009 loppuun mennessä avataan julkiseen käyttöön myös Yritys-Suomen uusi *palveluyritysten verkkopalvelu* osana palveludirektiivin kansallista täytäntöpanoa ja Suomen kansallista keskitettyä asiointipistettä. Palveluyritysten verkkopalvelu toimii samansäveltöisenä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Palveluntarjoajat saavat keskitetystä asiointipisteestä kaikki palvelutoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvissä menettelyissä tarvittavat tiedot, lomakkeet ja asiakirjat. Yritys-Suomen lomakealustasta yritykset löytävät eri viranomaisten sähköisiä lomakkeita ja pääsevät näihin sähköisiin asiointipalveluihin.
- Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt lokakuussa 2009 hankkeen, jonka tarkoituksena on edistää palveludirektiivin soveltamisalaa kuuluvien lupaviranomaisten sähköistä asiointia vuosina 2009-2010 sekä sähköisten asiointipalvelujen saatavuutta lomake.fi:n kautta. Hankkeen ensimmäisen vaiheen raportti valmistuu 15.12.2009.
- Uutena palvelukanavana sähköisen rinnalla toimiva Yritys-Suomi-puhelinpalvelu aloitti pilottivaiheen toimintansa 30.10.2009. Puhelinpalvelu otetaan kokonaisuudessaan (suomeksi, ruotsiksi, englanniksi) käyttöön vuoden 2010 alussa ja palvelu laajennetaan vuoden 2010 aikana kattamaan kaikki yritysasiakkaat. Toiminnan käynnistymisen jälkeen Yritys-Suomi puhelinpalveluun integroidaan myös muut Yritys-Suomi – toimijoiden yritysneuvonnan palvelut.

3.3.3 Julkiset hankinnat

Julkisiin hankintoihin liittyvä hallinnollinen taakka nousi esiin keväällä 2009 eduskunnan käsitellessä valtioneuvoston selontekoa (VNS 7/2008 vp) uudistuneen hankintalainsäädännön vaikutuksista ja toimivuudesta. Julkisten hankintojen hallinnollista taakkaa pyritään osittain vähentämään rajaamalla lain soveltamisalaa nostamalla kansallisia kynnysarvoja vuoden 2010 alusta lukien (HE 190/2009 vp). Hallituksen esitys julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamisesta ja kansallisten kynnysarvojen nostamisesta annettiin eduskunnalle lokakuussa 2009 ja sen eduskuntakäsittely on toistaiseksi kesken.

Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamista valmistellut työryhmä (ns. JUHO -työryhmä) on jatkanut työtään keskittyen mm. markkinaoikeuden muutoksenhakuasioiden käsittelyaikojen lyhentämiseen ja seuraamusjärjestelmän muutostarpeisiin kansallisissa hankinnoissa. Työryhmän loppumietintö on tarkoitus laatia vuoden 2009 loppuun mennessä. Lisäksi työryhmän on tarkoitus käsitellä erillisenä uusien sähköisten hankintamenettelyjen dynaamiseen hankintajärjestelmään ja sähköisen huutokaupan käyttöönottoon liittyviä kysymyksiä. Sähköisten menettelyjen myötä hankintaprosessien voidaan arvioida yhdenmukaistuvan ja standardoitu sähköinen kilpailutus pyrkii ohjaamaan virheettömämpää ja automatisoitua hankintaprosessiin. Sähköisten hankintamenettelyjen voidaan arvioida vähentävän menettelyyn osallistuvien hankintayksiköiden ja yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Lisäksi TEM on syksyllä 2009 teettänyt selvityksen, jossa kartoitettiin julkisten hankintojen yrityksille ja hankintayksiköille aiheuttamia hallinnollisia kustannuksia. Tutkimus toimii esiselvityksenä, jonka pohjalta voidaan arvioida mahdollisuuksia julkisten hankintojen hallinnollisen taakan keventämiseksi. Selvityksen keskeisenä tuloksena voidaan todeta, että julkisiin hankintoihin liittyvien kansallisten velvoitteiden hallinnolliset kokonaiskustannukset yrityksille ovat vuosittain noin 164 miljoonaa euroa, josta hallinnollista taakkaa on 21 miljoonaa euroa (13 % hallinnollisista kustannuksista). Hankintayksiköille julkisista hankinnoista aiheutuu selvityksen mukaan 49 miljoonan euron vuosittaiset hallinnolliset kustannukset, josta taakkaa on lähes 4 miljoonaa euroa.

3.3.4 Muut

Tiedonantovelvoitteiden yleinen kartoitus

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuoden 2009 aikana kartoittanut oman hallinnonalansa lainsäädäntöön liittyviä merkittäviä yrityksille hallinnollista taakkaa aiheuttavia tiedonantovelvoitteita. Kartoitus toteutettiin ministeriön sisäisen säädösvalmistelun kehittämisverkon kautta.

Merkittäviä yritysten tiedonantovelvoitteita nähtiin julkisten hankintojen (ks. 3.3.4) lisäksi liittyvän rakenerahastoihin, palkkatukiin, painelaitelakiin, sähköturvallisuuslakiin, lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsitteilyn turvallisuudesta ja jalometallituotteista annettuun lakiin. Palkkatukien osalta on päätetty toteuttaa selvitys, jolla kartoitetaan palkkatukien hakemiseen ja maksatukseen liittyviä yritysten hallinnollisia kustannuksia.

TE-keskusten myöntämien yritystukien hakeminen sähköiseksi

TE-keskukset (vuoden 2010 alusta ELY-keskukset) ovat ottamassa käyttöön yritystukien sähköisen haku- ja hallinnointipalvelun vuoden 2010 alkupuolella. Ensimmäisessä vaiheessa palvelu mahdollistaa yritystukia koskevien rahoitus- ja maksatushakemusten jättämisen, lisätietojen ja liitteiden lähettämisen sekä hakemusten tilan seurannan sähköisesti. Myös TE-keskusten yritystukien käsittelyjärjestelmää kehitetään siten, että sähköisten hakemusten käsittely on mahdollista.

Sähköisen asioinnin käyttöönotto helpottaa ja nopeuttaa yritystukien hakemista ja mahdollistaa yrityksille hakemusten täyttämisen ja lähettämisen niille parhaiten soveltuvana ajankohtana. Mahdollisuus seurata hakemuksen tilaa sähköisen palvelun kautta vähentää myös yritysten tarvetta tehdä erillisiä tiedusteluja hakemuksen käsittelyvaiheesta.

3.4 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

3.4.1 Työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan säädöksiin liittyvät työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman työnantajavelvoitteita kartoittaneen selvityksen (ks. edellä kohta 3.3.1) piiriin. Tarvittavia jatkotoimia arvioidaan mittaustulosten valmistuttua.

3.4.2 Muut

Yleisen tulorekisterin muodostaminen

SATA-komitea antoi hallinto- ja prosessijaostolle tehtävän selvittää ns. yleisen tulorekisterin käyttöönottoa. Komitea on teettänyt tammikuussa 2009 julkaistujen peruslinjausten mukaisesti selvityksen etuusasioiden toimeenpanon nopeuttamiseksi ja helpottamiseksi. Selvityksessä arvioidaan rekisterin rakentamiskustannusten olevan noin 40-50 milj. euroa ja vuotuisten käyttökustannusten noin 15-20 milj. euroa. Kustannukset ovat merkittäviä. Kustannushyötyjen arviointi on käytettävissä olevien tietojen perusteella vaikeaa. Komitean esityksen mukaan ennen tulotietorekisterin käyttöönottoa tulisi tulotietojen käsittelyä etuusjärjestelmässä kehittää vaiheittain. Ensin tulisi määritellä sähköinen palkkalaskelma sekä arvioida missä tarveharkintaisissa etuuksissa ja toisaalta etuuksien perusteena olevissa tuloissa on mahdollista yhdenmukaistaa tulokäsittelyä. Tietopalvelujen käytön laajentamisella on vähennettävissä etuuksien hakijoilta edellytettävien selvitysten määrä. Sähköistä hakemista ja sähköisessä muodossa olevien liitteiden hyväksymistä tulisi edistää. Edelleen tulisi selvittää, voisiko verotuksen vuosi-ilmoituksen tietoja käyttää etuusjärjestelmissä ennen verotuksen vahvistamista. Lisäksi tulisi mahdollistaa etuuksien saajille etuuskäsittelyn seuranta.

Lainsäädännön selkeyttämisen valmistelu toteutetaan keväällä 2010. Tulokäsittelyn yhtenäistäminen työmarkkinatuessa, yleisessä asumistuessa, lasten kotihoidon tuessa ja yksityisen hoidon hoitolisässä on jo käynnistynyt. Sen jälkeen, kun on saatu kokemuksia em. tarveharkintaisten etuuksien tulokäsittelyiden yhdenmukaistamisesta, arvioidaan eri etuuksissa käytettyjen tulokäsittelyiden yhdenmukaistamisen tarve.

Työnantajan kansaneläkemaksun poistaminen

Työnantajan kansaneläkemaksu on poistettu kokonaan yksityisiltä työnantajilta vuoden 2010 alusta alkaen.

Yksityisten työnantajien kansaneläkemaksu oli porrastettu kolmeen maksuluokkaan poistojen ja palkkojen määrän perusteella. Vuonna 2009 työnantajan kansaneläkemaksua perittiin 1.5.–31.12. välisen ajan alennettuna. Alennus (0,801 prosenttiyksikköä) oli samansuuruinen kuin maksu ensimmäisessä maksuluokassa. Siten kansaneläkemaksu käytännössä poistui suurelta joukolta yrityksiä jo tällöin, koska yksityisistä työnantajista noin 94 prosenttia kuului ensimmäiseen maksuluokkaan.

Yritykset maksavat edelleen sairausvakuutusmaksua, mutta se peritään kaikissa tapauksissa tietynä prosentiosuutena palkoista.

Työllistymisohjelman edellyttämän työhistorian osoittaminen

Työttömyysturvaetuuksien hakemisessa edellytettävien selvitysten määrää on pyritty vähentämään lainmuutoksella, jolla työllistymisohjelman edellytyksistä säädetään vain julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa eikä enää työttömyysturvalaissa. Muutos tarkoittaa sitä, että kun työ- ja elinkeinoviranomainen ilmoit-

taa etuuden maksajalle, että hakijalla on voimassa oleva työllistymisohjelma, maksaja ei enää tarvitse tutkia hakijan oikeutta työttömyysturvaetuuteen eikä pyytää lisäselvityksiä työssäolosta.

Sosiaali- ja terveystalvet

Yksityisestä terveydenhuollosta annettua lakia muutettiin 1.9.2009 alkaen siten, että usean läänin alueella toimiva *yksityinen terveydenhuollon palvelujen tuottaja* voi hakea toimintaansa valtakunnallisen luvan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira). Lisäksi palvelun tuottaja laatii toiminnastaan vain yhden toimintakertomuksen, joka kattaa sen koko toiminnan. Muutos yksinkertaisti jonkin verran usean läänin alueella toimivien yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajille lupamenettelyä aiheutuvaa hallinnollista työtä. Usean läänin alueella toimivan yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajan täytyi aiemmin hakea lupaa erikseen jokaiselta lääninhallitukselta, jonka alueella se toimi; äänikohtaiseen lupaan liittyi myös se, että palvelun tuottajan on täytynyt tehdä tarvittavat ilmoitukset ja toimintakertomukset erikseen kullekin lääninhallitukselle.

Sähköistä potilastietojärjestelmää on kehitetty usean vuoden ajan. Hankkeen tavoitteena on potilasturvallisuuden parantaminen, paperityön väheneminen, turhien kokeiden välttäminen ja kilpailun lisääminen. Kokonaisuutena järjestelmä on Suomen suurin tietojärjestelmä käsittäen kaikkien asukkaiden koko terveyshistorian ja työkalu, jota käytetään kaikessa terveydenhuollossa. Järjestelmä koostuu paikallisista potilastietojärjestelmistä ja apteekkijärjestelmistä, eArkistosta (potilastietojen välitys ja säilytys), eReseptistä (reseptien tallennus ja välitys), eKatselusta (kansalaiset voivat internetin kautta katsoa omia tietojaan) ja tukipalveluista. Perusinfrastruktuuri on ollut rakenteilla; eResepti tulee pääosin toimintaan kuitenkin vasta vuonna 2011; ja sähköinen potilastietojärjestelmä etenee noin vuoden eReseptin jäljessä.

3.5 YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

3.5.1 Ympäristölupamenettelyt

Kesällä 2009 annettiin hallituksen esitys ympäristölainsäädännön muuttamiseksi (HE 100/2009 vp). Muutoksissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta rekisteröintimenettelystä.

Alkuvaiheessa rekisteröintimenettely koskisi kolmea eri toimialaa (asfalttiasemat, polttonesteiden jakeluasemat ja osaa pienistä, alle 50 MW, energiantuotantolaitoksista). Näiltä toimialoilta ei enää edellytetäisi ympäristölupaa, vaan toiminta voisi alkaa suoraan valvonnallisen rekisteröinti-ilmoituksen jälkeen. Ehdotus on eduskunnan käsittelyssä. Ympäristölainsäädäntöä koskevien muutosten ja toimialakohtaisten asetusten olisi tarkoitus tulla voimaan vuonna 2010.

Lisäksi ympäristönsuojeluasetusta (169/2000) on tarkoitus muuttaa siten, että joidenkin laitosten luvanvaraisuuskynnys nousee ja kapasiteettirajoja tarkistetaan. Joitain laitostyyppisiä poistetaan luvanvaraisuuden piiristä. Ympäristönsuojeluasetuksen muutos on tarkoitus saada voimaan 1.1.2010.

Professori Hollo on laatinut ympäristöministeriölle selvityksen siitä, miten ympäristölupien keventämistä voidaan edelleen jatkaa. Lainsäädännön osalta on selvitetty mahdollisuuksia keventää lupamenettelyä ja siten pienentää yritysten hallinnollista taakkaa edelleen. Selvityksessä on tarkasteltu rekisteröintimenettelyä ja normiohjausta ja tarkasteltu mahdollisuuksia, millä edellytyksillä ja minkälaisilla reunaehdoilla ympäristölupien lupakynnystä voidaan nostaa ylemmäksi kuin aiemmissa hankkeissa on esitetty. Lisäksi on selvitetty, missä määrin on oikeudellista tarvetta korvata lupamenettelyä joillakin muilla menettelyillä, jos luvanvaraisuus poistetaan eräiltä nykyisin luvanvaraisilta toiminnoilta. Professori Hollon selvitys on julkaistu ympäristöministeriön julkaisusarjassa ja siitä on pyydetty lausunnot.

Muita keskeisiä toimia:

- Ympäristöministeriössä valmistellaan esitystä siitä, miten ympäristölupiin liittyviä selvitysmääräyksiä voitaisiin yhtenäistää ja yksinkertaistaa.
- Vuonna 2010 laaditaan selvitys maa-ainesluvan ja murskausasemien ympäristöluvan yhtenäisestä käsitteestä.
- Vuoden 2010 alusta valtion ympäristölupaviranomaisten määrä vähenee kuudestatoista neljään. Tämä parantaa lupien käsittelyn yhtenäisyyttä ja lupapäätösten ennakoitavuutta.
- EU:n teollisuuden päästöjä koskevan direktiiviehdotuksen (IED) sisällöstä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen 25.6.2009. Direktiivin valmistelu jatkuu ensi vuonna Euroopan parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä. Direktiiviehdotus tuonee joitain muutoksia ympäristöluvanvaraisuuteen, ja sillä saattaa siten olla vaikutuksia kansalliseen liikkumavaraan lupamenettelyä kevyempien keinojen käyttöönotossa.

3.5.2 Sähköinen järjestelmä

LUPA-tietojärjestelmähanketta (ympäristö- ja vesitalouslupien hakeminen ja käsittely sähköisesti) on vuonna 2009 jatkettu suunnitelmien mukaisesti. Hankkeen tavoitteena on luoda ympäristölupamenettelyä tukeva sähköinen järjestelmäkokonaisuus, jossa toiminnanharjoittaja saa sähköisestä palvelusta apua luvan kirjoittamiseen, voi kirjoittaa suojatessa ympäristössä lupahakemuksen ja lähettää sen sähköisesti viranomaisille. Käsitteilyn aikana toiminnanharjoittaja saa tietoja hankkeen etenemisestä ja arvion koska lupa annetaan. Hankesuunnitelman mukaan järjestelmän tulisi olla yleisessä käytössä vuoden 2011 alussa. Hankkeen ensimmäinen vaihe otettaneen käyttöön vuoden 2010 syksyyn mennessä. Ensimmäisessä vaiheessa kahdella sektorilla (suuret polttolaitokset ja jätevedenpuhdistamot) voidaan ympäristölupia kirjoittaa ja hakea sähköisessä ympäristössä.

3.5.3 Parhaan käyttökelpoisen tekniikan selvitykset

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan kansallisten raporttien valmistelua jatketaan edelleen. Keväällä 2009 valmistui parhaan käytettävissä olevan tekniikan raportti biokaasulaitosten toiminnalle. Parhailtaan on tekeillä parhaan käyttökelpoisen tekniikan raportti murskaus- ja kivenlouhimoille." sekä raportti parhaista ympäristönsuojelun käytännöistä kaivosteollisuudessa. Nämä raportit helpottavat yrityksissä lupahakemusten tekemistä.

4 Uuden yritysten hallinnollisen taakan välttäminen ja arviointi säädösvalmistelussa

Toimintaohjelman mukaan hallinnollisen taakan 25 prosentin vähentämistavoitteen saavuttamiseksi erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että valmisteltavat uudet säädökset eivät luo tarpeettomia uusia hallinnollisia kustannuksia yrityksille. Uusien hallinnollisten velvoitteiden tarpeellisuus sekä velvoitteiden erilaisten toteuttamisvaihtoehtojen kustannukset ja hyödyt on arvioitava ja perusteltava huolellisesti. Uuden lainsäädännön yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset on arvioitava osana säädösvalmistelun vaikutusten arviointia.

Toimintaohjelman mukaan valmisteleva ministeriö vastaa uusien hallinnollisten kustannusten arvioinnista, kuten yleensäkin säädösvalmisteluun liittyvästä vaikutusarvioinnista. Oikeusministeriö seuraa vaikutusarvioinnista annettujen ohjeiden noudattamista. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö tukee säädöshankkeiden hallinnollisten kustannusten arviointia sekä järjestää valtiopäivävuodesta 2009 alkaen uusiin hallinnollisiin kustannuksiin kohdistuvan hallituksen esitysten seurannan täydentämään oikeusministeriön toteuttamaan yleistä seuranta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vuonna 2009 käynnistänyt **yritysten kannalta merkittäviin hallituksen esityksiin sisältyvien yritysvaikutusten arviointien seurannan**. Seuranta täydentää oikeusministeriön yleistä vaikutusarviointien seuranta. Yritysvaikutusten arvioinnin seuranta perustuu indikaattoreihin, jotka kuvaavat yritysvaikutusten ja niiden osa-alueiden arviointia sekä säädöshankkeen valmistelua.

E erityiskysymyksenä seurannassa tarkastellaan yritysten hallinnollisten kustannusten arviointia sekä hallinnollisten kustannusten kehitystä. Hallinnollisten kustannusten kehityksen seurannassa otetaan huomioon myös aseuksissa tai viranomaismääräyksissä täsmällisemmin määriteltävät tiedonantovelvoitteet. Hallinnollisten kustannusten kehityksen seuranta perustuu laadulliseen, suuntaa-antavaan indikaattoriin, sillä tässä vaiheessa ei ole käytettävissä määrällisiä tietoja hallinnollisten kustannusten lähtötasosta. Valtiopäivävuotta 2009 koskevan seurannan tulokset ovat käytettävissä keväällä 2010. Seurannasta tullaan saamaan myös ministeriökohtaista tietoa hallinnollisten kustannusten kehityksestä.

Kevätistuntokautena 2009 annettujen hallitusten esitysten osalta voidaan alustavina tuloksina todeta, että 6 % uudesta lainsäädännöstä lisää yritysten hallinnollisia kustannuksia merkittävästi ja 29 % jonkin verran. Hallinnolliset kustannukset vähenevät merkittävästi 2 % ja jonkin verran 12 % tapauksista. Vajaalla puolella (noin 48 %) uudesta yrityksistä koskevasta sääntelystä ei ole vaikutusta hallinnollisiin kustannuksiin, ja noin 4 prosentin osalta täsmälliset vaikutukset eivät vielä ole tiedossa (asetus tai määräys). Lisäksi voidaan todeta, että säädösvalmistelussa vaikutuksia yritysten hallintotaakkaan arvioidaan puutteellisesti: arvioinnit ovat suppeita tai puuttuvat kokonaan. Kevätistuntokauden 2009 osalta tarkastelussa oli mukana yhteensä 52 esitystä eli 47 % kaikista annetuista hallituksen esityksistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö on toukokuussa 2009 lisäksi asettanut **työryhmän seuraamaan säädöshankkeiden yritysvaikutusarviointeja**. Työryhmän työ liittyy ns. SÄVY-hankkeen jatkotoimiin, erityisesti koskien säännöllisen yhteydenpidon järjestämistä ministeriöiden ja elinkeinoelämän välillä yritysvaikutusten arviointiin liittyvissä kysymyksissä. Työryhmässä on edustus oikeusministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, elinkeinoelämän järjestöistä ja Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta. Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2011.

5 TOIMINTAOHJELMAN SEURANTA JA TÄYDENTÄMINEN

5.1 TOIMINTAOHJELMAN JA HALLINNOLLISTEN KUSTANNUSTEN SEURANTA

Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen ohjausryhmän tehtävänä on toimintaohjelman toteuttamisen koordinointi ja toteutumisen seuranta. Toimintaohjelmaan sisältyvien keventämistoimien toteuttamisesta vastaavat ministeriöt ja viranomaiset raportoivat oman hallinnonalansa toimien edistymisestä ohjausryhmälle säännöllisesti. Lisäksi toimintaohjelman toteuttamista osana hallituksen paremman sääntelyn toimia käsitellään paremman sääntelyn ministerityöryhmässä ja neuvottelukunnassa.

Työ- ja elinkeinoministeriö tukee ohjausryhmän seurantatyötä järjestämällä toimintaohjelman toteuttamisen ja vaikuttavuuden järjestelmällisen seurannan. Periaatepäätöksessä asetetun hallinnollisen taakan 25 prosentin vähentämistavoitteen seuraamiseksi kaikilla toimintaohjelman prioriteettialoilla toteutetaan vuoden 2010 puoliväliin mennessä hallinnollisten kustannusten lähtötasoselvitykset. Selvitykset toteutetaan standardikustannusmalliin (SCM) perustuvina yrityshaastattelutkimuksina tai kevyempinä yrityskyselyinä yhteistyössä vastuuministeriöiden ja sidosryhmien kanssa.

Hallinnollisten kustannusten mittaustuloksia hyödynnetään pohjana toimintaohjelman edistymisen seurannassa. Lisäksi tuloksia hyödynnetään keventämistoimien suuntaamisessa ja toiminnan kehittämisessä. Edistymisraportin luvussa 4 kuvattua uuden hallinnollisen taakan seurantaan hyödynnetään toimintaohjelman toteutumisen seurannassa.

Vuoden 2009 loppuun mennessä lähtötasoselvitykset on tehty työnantajana toimimisen, taloushallinnon raportoinnin ja julkisten hankintojen aiheuttamien hallinnollisten kustannusten osalta. Muilla prioriteettialoilla lähtötasomittaukset toteutetaan kevään 2010 aikana. Tilastokeskus on valmistellut maataloustukiin, ympäristölupiin, elintarviketurvallisuuteen ja valvontaan sekä palkkatukiin liittyvien lomakekyselyjen sisältöä syksyn 2009 aikana yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston kanssa. Lisäksi valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö toteuttivat syksyllä 2009 hallinnollisten kustannusten lähtötasoselvityksen verotilijärjestelmän myötä muuttuvista yrityksen tehtävistä, jotka liittyvät verojen maksamiseen ja ilmoittamiseen.

5.2 TOIMINTAOHJELMAN TÄYDENTÄMINEN

Ohjausryhmän tehtävänä on arvioida vuosittain toimintaohjelman täydentämis- ja päivitystarpeet. Toimintaohjelmaan vuonna 2009 lisättävät prioriteettialat ja muut toimet on esitetty alla.

Vuoden 2009 aikana sidosryhmät, viranomaistahot sekä yksittäiset yritykset ja henkilöt ovat tehneet ehdotuksia toimenpiteistä yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Toimenpide-ehdotuksia on tehty sekä toimintaohjelman valmisteluun liittyvällä lausuntokierroksella että muutoin.

Ohjausryhmä ja sitä avustava projektiryhmä ovat arvioineet tehtyjä toimenpide-ehdotuksia. Yhtäältä on arvioitu niiden merkitystä hallinnollisen taakan vähentämisessä, toisaalta asianomaisten viranomaisten kannanottojen perusteella niiden toteuttamismahdollisuuksia. Toimenpide-ehdotukset jakautuivat kolmeen kategoriaan: toimintaohjelmaan otettaviin uusiin keventämistöimiin (ks. jäljempänä 5.2.2); ehdotuksiin, joihin liittyvien tiedonantovelvoitteiden kuormittavuuden mittaaminen kuuluu edellä kuvattujen lähtötasoselvitysten piiriin tai joissa keventämistöimia on jo vireillä; ja ehdotuksiin, joiden osalta toimenpiteitä ei toteuteta tässä vaiheessa. Ohjausryhmän näkemyksen mukaan viimeksi mainittuun ryhmään kuitenkin kuuluu eräitä yritysten kannalta niin merkittäviä tiedonvelvoitteita, että on tarpeen arvioida mahdollisuuksia ryhtyä niihin liittyviin keventämistöimenpiteisiin. Ohjausryhmän kannantotot tältä osin esitetään jäljempänä kohdassa 5.2.3.

5.2.1 Uudet prioriteettialat: julkiset hankinnat

Julkisiin hankintoihin liittyvä hallinnollinen taakka nousi esiin keväällä 2009 eduskunnan käsitellessä valtioneuvoston selontekoa (VNS 7/2008 vp) uudistuneen hankintalainsäädännön vaikutuksista ja toimivuudesta (ks. tarkemmin edellä luku 3.3.3). Ohjausryhmä päättää, että julkiset hankinnat lisätään toimintaohjelman prioriteettialoihin. Vastuuministeriö on työ- ja elinkeinoministeriö.

5.2.2 Uudet keventämistoimet

Taloushallinnon raportointi

Lainsäädäntöä ja taloushallinnon tietojärjestelmiä kehitetään niin, että kirjanpidon ja verotuksen vaadittavat tiedot saataisiin suoraan taloushallinnon järjestelmästä.

Juoksevan kirjanpidon, laskutuksen ja välillisen verotuksen hoitamisessa on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä siirtymällä sähköiseen laskutukseen. Sähköinen laskutus säästää merkittävästi kustannuksia, kun aikaavievä tositteiden skannaamiseen ja muuhun manuaaliseen työhön käytettävän työn määrä olennaisesti vähenee. Kun sähköisesti toteutettu tilaus ja laskutus saadaan asiakkaan ja toimittajan välillä toimivaksi, voidaan kustannuksia säästää myös tositteiden tilioinnissa. Samalla kirjanpidon järjestäminen tilioiteperustaisesti helpottuu. Kun osto- ja myyntilaskut ovat sähköisesti yrittäjän saatavilla, helpottuu laskujen maksatus. Tämän lisäksi kassanhallinta tehostuu merkittävästi, kun yrittäjän saatavilla on aina reaaliaikainen kassavirtaennuste. Tämä tehostaa merkittävästi toimintaa tarjoamalla paremmat välineet pääomien tehokkaaseen käyttöön ja niiden riittävyyden seurantaan.

Tilinpäätösraportoinnin yhtenäistämisen osalta Suomessa on käynnissä hanke, jossa tavoitteena on luoda yksi raportointikoodisto, jonka avulla eri intressitahojen raportointitarpeet voidaan tehokkaasti hoitaa. Käytännössä onnistunut yhtenäisraportointikoodisto tarkoittaisi muun ohella, että tuloveroilmoitus olisi mahdollista muodostaa täysin automaattisesti kirjanpitoaineiston pohjalta. Sama pätee tilastotietojen ja kaupparekisteriin toimitettavan tilinpäätöksen osalta. Asiaa Suomessa ajaa Real Time Economy Community. Tavoitteena on luoda standardilaskelma, josta voi suoraan saada eri viranomaisten ja muiden tahojen tarvitsemat tiedot. Hankkeessa ovat mukana Taloushallintoliitto, YTN, Verohallinto, Tilastokeskus, PRH, TEM sekä monet muut intressitahot.

Hallinnollisen taakan keventämisen näkökulmasta hanke on erittäin merkittävä. Hyötyjä voidaan saada sekä juoksevan kirjanpidon ja kuukausiraportoinnin että tilinpäätöksen laatimisen ja raportoinnin osalta. Samalla rutiiniluonteisen manuaalisen työn määrää voitaisiin merkittävästi vähentää.

Osakeyhtiölain säännöksiä muutetaan niin, että tarpeettomia alakonsernitilinpäätöksiä ei tarvitse tehdä (oikeusministeriö)

Turhien alakonsernitilinpäätösten laadinta aiheuttaa tietyissä tilanteissa alakonsernien emoyhtiöille kohtuuttomia lisäkustannuksia ilman, että tuotetusta informaatiosta on lisäarvoa. Kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säännösten erojen vuoksi yhtiöt joutuvat laatimaan varojenjako varten konsernitilinpäätöksen silloinkin, kun sitä ei pidetä KPL:ssa tarpeellisenä oikean kuvan saamiseksi yrityskokonaisuudesta.

Hallituksen esitys (HE 238/2009 vp) osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta siten, että alakonsernin emoyhtiön ei tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä, on annettu eduskunnalle 13.11.2009. HE:n merkitys voi olla suuren konsernin kannalta euromääräisesti merkittävä (jopa 100.000 euroa/yritys), pienen konsernin osalta vähäisempi (1000–2000 euroa).

Tämän lisäksi mahdollinen esitys osakeyhtiölain 8:9.2 §:n kumoamisesta ja maksukykytestin selvennyksestä annetaan aikaisintaan keväällä 2010.

Työnantajana toimiminen

Palkkatodistusten määrän vähentäminen ja standardointi (sosiaali- ja terveysministeriö)

Keventämistarve liittyy ensisijaisesti työttömyysturvalaissa edellytettyihin palkkatodistuksiin. STM:n johdolla selvitetään lainsäädäntötarpeet ja mahdollisuudet siirtää sähköiseen ja yhdenmukaisesti standardoituun todistukseen, joka olennaisesti vähentäisi palkkalaskelmien tarvetta. Samassa yhteydessä selvitetään mahdollisuudet muuttaa palkanmäärittelyä koskevia säännöksiä niin, että tarve antaa palkkatodistuksia vähenee.

Sähköisen asioinnin kehittäminen

Palvelusetelikäytännön piiriin hyväksytyjen yritysten rekisteröintikäytännön keventäminen (sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö)

Tällä hetkellä jokaisella kunnalla velvollisuus ylläpitää omaa rekisteriä ns. palvelusetelikäytännön piiriin hyväksytyistä yrityksistä. Sähköisten palvelujen kehittämisessä tulisi kuitenkin suosia valtakunnallisia ratkaisuja, kuten valtakunnallisia rekistereitä.

Sitra on käynnistänyt valtakunnallisen palveluseteliportaalin kehitystyön. Hankkeen rahoituspäätös on tehty joulukuussa 2009. Sitran kehittämä portaali on tarkoitus kytkeä Valviran ylläpitämään Ysteri-rekisteriin (yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelujen antajat).

Muut

Alkoholilainsäädäntöön liittyvän byrokratian keventäminen (sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö)

Anniskelulupahakemukseen on nykyisin liitettävä useita asiakirjoja tiedoista, jotka ovat eri viranomaisten rekistereissä. Todistusten hankkiminen aiheuttaa paljon työtä yrityksissä.

Syksyn aikana Valvira on käynnistänyt hankkeen, jonka tarkoituksena on, että viranomaiset hankkisivat lupahakemuksen liitetiedot. Valviran mukaan hanke toteutetaan 2010–2011.

5.2.3 Käynnistettävät keventämistoimet

Ohjausryhmän näkemyksen mukaan mahdollisimman pikaisesti tulisi lisäksi aloittaa konkreettisia arviointi- ja valmistelutoimenpiteitä seuraavien yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen kannalta merkityksellisten linjauksien toteuttamiseksi:

- Kehitetään yritysten sähköistä asiointia edelleen (esim. mahdollisesta täysin sähköinen verojen ilmoittaminen ja edistetään sähköistä asiointia kunnissa, erityisesti maaseudulla)
- Velvoitetaan ja mahdollistetaan viranomaisen hankkimaan lupa- tai tukihakemuksen liitteeksi tarvittavat tiedot ja todistukset suoraan toiselta viranomaiselta
- Kevennetään yritystukien ja muun yritysrahoituksen hakemusmenettelyä
- Yksinkertaistetaan lääketukkaupan hyväksyntäprosesseja
- Yksinkertaistetaan sotu-maksujen sekä työttömyys- ja eläkevakuutusmaksujen maksamisen menettelyjä.